

KUNINKAALLISEN VUOREN JUURELLA



Society for Cinema Studies eli lyhyesti SCS on Pohjois-Amerikan mantereella toimivista elokuvatutkimusyhdistyksistä suurin. Toinen merkittävä vastaava yhdistys on University Film and Video Association. Paljolti näiden jäsenkunta on itse asiassa myös samaa. SCS:n jäsenmäärä on n. 700-800, joista suunnilleen puolet on opiskelijoita ja

lopun sitten opettajia, tutkijoita, kriitikoita yms.

SCS:n näkyvimpiä toimintamuotoja on vuosittain järjestettävä kongressi jossakin Yhdysvaltain tai Kanadan yliopistossa sekä tietysti säännöllinen julkaisu, neljästi vuodessa ilmestyvä *Cinema Journal*. SCS:n jäseneksi pääsee toki myös ulko-USAalainen, maksukin on kohtuullinen, kun ajat-

telee, että siihen hintaan saa myös lehden: opiskelijalta 20 ja alemman palkkaluokan tutkijalta 25 dollaria.

Tänä vuonna - tarkemmin sanottuna toukokuun 21.-24. päivinä - SCS järjesti vuosikongressinsa Montréalissa, *Concordian* yliopistossa, jossa on yksi kaupungin neljästä yliopistosta ja toinen sen englanninkielisistä yliopistoista.

Kongressi järjestettiin yhteistyössä Kanadan oman elokuvatutkijajärjestön (sekä englannin- että ranskankielisen Kanadan: Film Studies Association of Canada ja Association Québécoise des Etudes Cinématographiques) kanssa - ja tietysti *Concordian* oma elokuvatutkimuksen laitos oli vahvasti mukana käytännönkin tasolla. Paikalla oli n. 400-500 osanottajaa Yhdysvalloista ja Kanadasta sekä yksittäisiä henkilöitä mm. Ranskasta, Italiasta, Kiinasta, Japanista, Etelä-Koreasta - ja allekirjoittanut Suomesta.

Tänä vuonna kongressi oli ilmeisesti toistaiseksi laajin - sekä sisällöltään että osanottajiltaan (niin määrällisesti kuin alueellisestikin katsottuna). Yleisluentojen (joista "muistettavin" oli tietysti **Kaja Silvermanin** Martin Walsh Memorial Lecture aiheesta "Freud and feminism"), elokuvaesitysten, workshopien ja paneelien lisäksi ohjelmassa oli viitisenkymmentä sessiota niin monesta aihepiiristä kuin kuvitella saattaa. Itse ehdin osallistua noin 11 session "kuunteluun", joissa onnistuin kuulemaan arviolta vajaat neljäkymmentä esitelmää, alustusta, luentoa, paperia...

Ensimmäisen päivän eli torstain ohjelmassa oli aluksi sessio "Theories of Televisio", jota johti **E. Ann Kaplan**. **Sandy Flitterman** puhui amerikkalaisissa televisioverkoissa esitettävien saippuaopperoitten avioliittomotiiveista ja **Lynne Joyrich** jatkoi nainen/mies -asetelman tarkastelua televisiossa laajemmin. **E. Ann Kaplan** puhui naisen paikasta (USA:n) MTV:n ohjelmarakenteessa; hän näki MTV:n perusesimerkkinä postmodernista televisioista. Lopuksi **Andrew Ross** puhui luontorepresentaatioista sähköisen välineen näkökulmasta.

Iltapäivä jatkui sessiolla, jossa itsekkin esiinnyin. Sen nimi oli lyhyesti "Silence to Sound". Ensimmäinen peruutus tuli eteen jo ennen alkua: puheenjohtajaksi merkitty **Alan Casebier** oli joutunut "jonkinlaiseen onnettomuuteen" eikä ollut lainkaan paikalla. Me kolme esitelmänpitäjää tulimme kuitenkin hyvin toimeen ilman puheenjohtajaa. Ensin oli oma esitykseni "Signs of Silence", jossa tarkastelin hiljaisuuden käsitettä varhaisessa elokuvateoriassa. Seuraavaksi **Dudley Andrew** oppilas **J. P. Pereboom** puhui myöhäisen mykkäelokuvan ja varhaisen äänielokuvan teknologiaan ja hiukan myös teoriaan liittyvistä kysymyksistä. Lopuksi **Bordwellin** oppilas **Henry**

Jenkins tarkasteli **Eddie Cantorin** tähtihahmon syntyä esittämällä näytteitä **Busby Berkeleyyn** esikoistyöstä *Whoopie!* (1930). Kaikki esitelmät herättivät keskustelua - kuten tapaan näytti kuuluvan; ainakin muuttaman kohteliaan kysymyksen. Esimerkiksi allekirjoittaneelta tivattiin "ulkaisen" ja "sisäisen" hiljaisuuden eroa mykkäelokuvaesityksen karnalta.

Torstai-illan ohjelmassa oli seuraavaksi avajaisvastaanotto yliopiston laajassa aulassa: tarjolla oli juotavaa ja syötävää ylenmäärin. Samalla oli tilaisuus tutustua lähemmin paikallaolijoihin. Suomesta saapuneelle se oli sikäli helppoa, että omaa suomalaisuuttaan saattoi "markkinoida" erikoisuutena; ainakin puheenaihetta riitti. Tapasin **Bill Nichol**sin ja **Julianne Burtonin**: sovimme yhteisestä illallisesta perjantaina (sittenkin seuraamme liittyi myös **Marlene Dietrich**-tutkija, **Peter Baxter**). Keskustelin pitkään **John Hessin** ja **Chuck Klein**hansin kanssa *Jump Cut*-lehdessä (jonka toimituksessa po. herrat työskentelevät), kahvista, oluesta, etnisistä (ja seksuaalisista) vähemmistöistä jne. Tutustuin joukkoon **Bordwellin** ja **Thompsonin** oppilaita (**Carl Platinga**, **Bill Davis**, **Murray Smith** etc.). He vaikuttivat kovin kriittisiltä ja tyytymättömiltä ohjaajiensa panokseen.

Vastaanottoriehaan näytti osallistuvan myös aimo joukko yliopiston eri tiedekuntien opiskelijoita, joilla ei ollut harmainta aavistusta siitä, mitä tapahtui ja mikä oli tarjoilun tarkoitus. Yhtään se ei kuitenkaan näyttänyt haittaavan pöytien antimien suomaan nautintoa, minkäänlaisesta syyllisyydentunteesta puhumattakaan.

Vastaanottotarjoilun moka kävi ilmi seuraavaksi: parituntisen syömisen ja juomisen jälkeen oli nimittäin vuorossa tuo jo mainitsemani Kajan esitelmä - tai tarkemmin ajateltuna, ehkei se sitenkään ollut moka...

Seuraava aamu valkeni yhdeksältä sessiolla "Early Cinema: Issues in Research and Theory". **Lynn Kirby**, joka vastikään oli saanut valmiiksi väitöskirjansa "Rautatie mykkäelokuvassa", puhui varhaisen elokuvan junaromansseista. Seuraavaksi **Richard Abel** tarkasteli realismin ja melodraaman suhdetta varhaisessa ranskalaisessa elokuvassa. Sitten **Tom Gunning**, joka sai palkinnon vuoden 1986 parhaasta USAlaisesta elokuvaa käsittelevästä väitöskirjasta (joka käsitteli Griffith-tuotantoa ennen vuotta 1910), spekuloi erilaisia tulkintoja käsitteen "primitiivinen elokuva" ympäriltä. Lopuksi **Charles Musser** kommentoi kuul-tuja esityksiä kutakin erikseen (hänen roolinsa oli määritelty käsitteellä "discussant").

Seuraavien päivien sessioita olivat "Cinema Studies/Critical Studies: Opening a Dialogue", jossa keskusteltiin paljon elokuvan ja median suhteista sekä etenkin uuden tietotekniikan merkityk-

sestä elokuva- ja mediatutkimuksen apuvälineenä. Sessio "Ideology and Representation in 80's American Cinema" pohti nimensä mukaisesti **Robert Kolkerin** puheenjohtajana sellaisia teemoja kuin "History, the Real Thing in Postmodern Culture", "The Gospel According to E.T.: Religious Ideology as Postmodern Escapism", "Narrative Structure and Ideology" jne. Hyvin pitkälle samantapaisissa teemoissa - vain pitemmällä aika-haarukalla operoi niin ikään sessio "Ideology and Technology". **Amy Lawrence** puhui varhaisen ääniteknologian ideologisista vaikutuksista äänielokuvan ensimmäisinä vuosina. **William Paul** selvitti kolmiulotteisen tekniikan ideologisia vaikutuksia elokuvan estetiikkaan. **William Laffertyn** näkökulmana taas oli videonauhoituksen suhde paikallistelevision ohjelmakentän kehitykseen 1950-luvulla ja **Mary Beth Haralovich** tarkasteli realismin ja melodraaman suhdetta Technicolor-tekniikan kannalta erityismerkkinään **Sirkin** *All That Heaven Allows* (1956).

Eräs kiinnostavimpia sessioita oli "Italian Film Theory", jossa **Peter Brunetten** puheenjohtajana perehdyttiin erityisesti uusiin tuuliin italialaisessa elokuvateoriassa. **Giuliana Bruno** puhui **Gianni Vattimosta**, **Maurizio Viano Pasolinista** ja **Giuliana Muscio Casettista**. Keskustelussa tunnuttiin olevan pitkälle yksimielisiä siitä, että Ranskan valtakausi elokuvateorian markkinoilla alkaa olla ohi ja niin Saksa kuin Italiakin alkavat - myös angloamerikkalaisella kielialueella - tuottaa sellaisia tuloksia (ja käännöksiä!), että niillä on tuntuvoimaa vaikutusta. Italialaisia pidettiin erityisesti psyykoanalyttisen ja dekonstruktivisen elokuvateorian uudelleentulkinnan kannalta tärkeinä. Tosin - kuten esitelmöitsijöiden nimistä jo voi päätellä, heidän näkökulmansa italialaiseen teoriaan ja sen tulevaisuudennäkymiin ei välttämättä ollut "objektiivisen tieteellinen".

Kiinnostavaa jännitettä syntyi niin ikään sessioon "Historiography of Film Theory", jossa puheetta johti **Nick Browne**. Vasemmalla puolella istui **Brian Henderson** ja oikealla puolella **Dudley Andrew**. Browne pisti aloituspuheenvuorossaan kaikki tähänastiset elokuvateorian historiat puihin kritikoiden ensin Andrewn teokset ja sitten Hendersonin. Puheenjohtajan oikeudella Browne käytti niin paljon aikaa esitykseensä (joka varmasti julkaistaan lähiaikoina jossain alan lehdesä), että Andrew'lle ja Hendersonille jäi niukalti aikaa vasta-argumentteihin. Tosin Hendersonille se ei näyttänyt olevan mikään ongelma; hän valmisteli oman puheenvuoronsa Brownen esitelmän aikana. Hieman hymyilytti (sisäänpäin) se, että amerikkalaiset näyttävät löytäneen ikään kuin suurena oivalluksena muutkin kielet kuin englannin ja ranskan. Yksimielisiä nyökkäilyjä aiheutti

nimittäin väite, ettei elokuvateorian historiasta voi saada edes alustavaa kokonaiskäsitystä ellei tunne esim. venäläistä uudempaa teoriaa, eteläeurooppalaista, skandinaavista - puhumattakaan Japanista tai Kiinasta. **Rick Altman** heitti lopuksi kiinnostavan uuden tutkimustehtävän: rahan merkitys elokuvateorian muodostukseen; hän nimittäin kehtasi ehdottaa, että koko elokuvateorian perinne ei ole mitään muuta kuin yhden ja saman kapitaalisen sanelemaa diskursssia, jossa yleillä periaatteilla on arvoa korkeintaan valeasuna.

Monet päällekkäiset sessiot aiheuttivat tietenkin valinnanvaikeuksia. Moni olikin - vanhana semi-naarihaina - kehittänyt ystäviensä kera oikein simultaanisukkulointimenetelmiä, mikä aiheutti sitten tuon tuosta liikehdintää salien takaosissa sukkeloijien vaihtaessa tehtäviään. Kuulematta jäivät "Contemporary Film Theory", "Television Star Case Studies", "Topology of the Body", "Documentary and Avant-Garde", "Studio Production Practices", "Recent European Cinema/Television" (sic!), "Dismantling the Spectacle: The Situationists and the Cinema", "Max Ophuls films in Contemporary Critical, Theoretical and Historical Perspective", "Feminist Approaches to Film Criticism", "Theories and Methods of Television Studies", "Sexuality and Spectatorship", "History and Documentary", "Melodrama and film noir", "Television and the Body" etc, mikä osoittaa sen, että omat valintansa olisi varmasti voinut tehdä viisaamminkin - toisaalta ei siellä nyt mitään niin ihmeellisen mullistavaa ilmennyt. Jotenkin tuntui siltä, että SCS:n kongressikoneisto on kasvanut liian raskaaksi ja akateemiseksi sanan kielteisessä mielessä. Löytyi reipasta raivaajajenkeäkin, eikä silti - mutta sen löytäkkeeseen piti kyllä etsiä muuhun miljööseen, esim. yödiskoon, koska (vielä) vanhempi polvi putosi säännöllisesti siinä vaiheessa kerkasta.

Montréal on kaunis, väljä ja kovin rauhallinen kaupunki. Siellä on vaivatonta liikkua - ainakin suhteellisen rajallisella keskusta-alueella: metro on nopea, siisti ja kattava. Ydinkeskustassa on pilvenpiirtäjiä (vakuutusyhtiöitä, pankkeja sekä hotelleja tietenkin), mutta muuten rakennuskanta on matalaa ja omakotityyppistä - kiintoisa sekoi-tus englantilaista ja ranskalaista.

Ensi vuonna kongressi on sitten Montanan yliopistossa jossakin lähellä Yellowstonen kansallispuistoa: siinäpä oiva tilaisuus yhdistää usaturismi ja kongresseilu. Aiheet vaihtuvat, joku tosin väitti että naamat pysyvät aina samoina. Ensikertalaista se ymmärrettävistä syistä häiritse kenties kaikkein vähiten.

Jukka Sihvonen